

COMENTARIS AL TRANSSECTE ORNITOLÒGIC DEL RIPOLLÈS

DANIEL PUIG i MAIDEU, FERRAN GONZÁLEZ-PRAT,
ANNA FOLCH i ALBAREDA, JOAN GIL i SANTANO

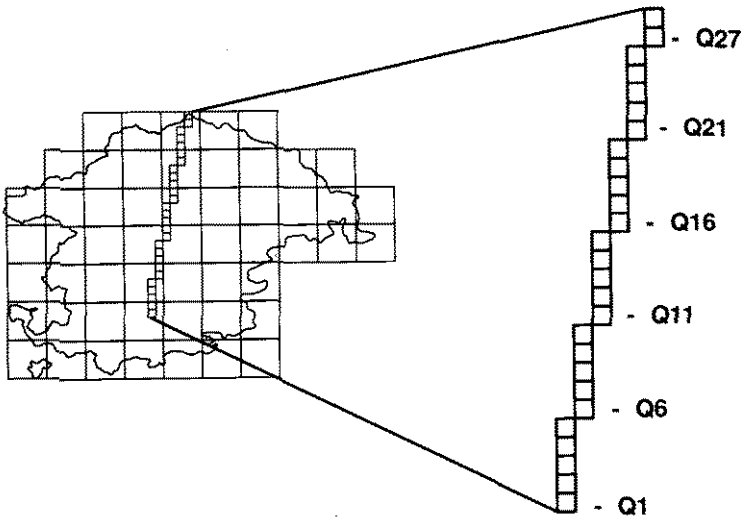
(MEMBRES DEL "GRUP D'ESTUDI I DEFENSA DE LA NATURA" GEDENA - RIPOLLÈS)

INTRODUCCIÓ

En aquest article pretenem contrastar les dades obtingudes en el transecte realitzat durant la primavera dels anys 1994 i 1995 amb els coneixements que ja teníem dels indrets pels quals transcorre, i els resultats que esperàvem obtenir. Amb això ampliem el treball ja publicat,¹ on només es presentaven les dades recollides durant la campanya. A més esmentem algunes espècies que no van aparèixer, però de les quals esperàvem trobar almenys indicis o rastres pel fet de nidificar prop del transecte, o bé de disposar en aquesta zona d'un hàbitat favorable.

Hem anomenat les quadrícules per nombres de l'1 al 27 i de sud a nord respectivament, tal com s'indica a la figura 1.

És recomanable consultar el mapa de vegetació del transecte¹, per tenir informació dels hàbitats de cada quadrícula.

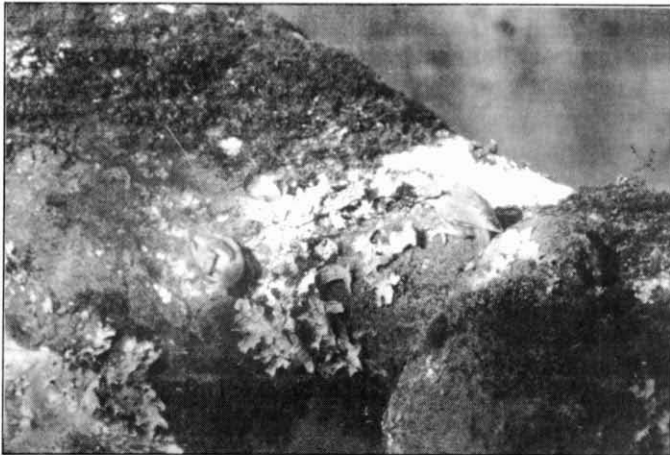
LLISTAT D'ESPÈCIES

Pernis apivorus. ALIGOT VESPER.

Aquest rapinyaire l'hem pogut observar sovint en èpoques de pas.² No n'hem comprovat la cria a la comarca, tot i que ha estat citat com a nidificant.³

Gypaetus barbatus. TRENCALÒS.

Aquesta espècie només apareix en les quadrícules d'alta muntanya. En vam comprovar, fora del transecte, un intent de nidificació, que no va progressar, durant l'hivern de 1990-91. Actualment s'observa amb certa facilitat i és possible veure'l en les quadrícules més septentrionals, tant a la vall del Ter com a la del Freser.

Figura!

Gyps fulvus. VOLTOR COMÚ.

Carronyer que no cria al Ripollès. Actualment s'observa amb més freqüència i en grups més nombrosos (fins a 40 individus). El període de màxima presència va del mes de juny fins a l'octubre. En aquesta època es poden observar en les quadrícules d'alta muntanya, però també en les més montanes, i fins i tot la Q3 del transecte.

Circus gallicus. ÀLIGA MARCENCA.

La Q assenyalada representa una zona allunyada de l'àrea de cria; així mateix, el transecte passa a prop de tres zones de nidificació d'aquesta rapinyaire.

Buteo buteo. ALIGOT

Encara que és una espècie observable amb freqüència, durant l'època de

prospecció només vam trobar-ne una quadrícula de cria. A les dades que vam obtenir caldria afegir-hi la Q8, on havíem constatat la seva nidificació d'altres anys.

Aquila chrysaetos. ÀLIGA DAURADA.

Podem admirar aquesta àliga en qualsevol de les quadrícules a partir de les Q7-8 cap al nord.⁴

Falco tinnunculus. XORIGUER.

Tot i que en l'època de prospecció no va aparèixer, tenim dades de nidificació d'altres anys a la Q6. És possible de veure'l en qualsevol de les quadrícules del transecte.

Falco subbuteo. FALCÓ MOSTATXUT.

Aquest falcó no es va observar durant l'època de prospecció; caldria, però, esmentar-ne la presència en les Q1 i 4, que són molt properes a dues zones de nidificació.

Falco peregrinus. FALCÓ PELEGRÍ.

El transecte cobreix la zona d'un niu utilitzat en l'any de prospecció, però, per raons de seguretat no en donem la situació

Figura 2

Lagopus mutus. PERDIU BLANCA.

De les vuit quadrícules que presenten les condicions adequades per a la seva reproducció, on coneixíem un mínim de cinc poblacions, només ens apareix a la Q22.

Probablement per motius de freqüentació i modificació del seu hàbitat, creiem que aquesta espècie cada vegada té més dificultats per sobreviure.

Tetrao urogallus. GALL SALVATGE.

Esperàvem tobar indicis de la seva presència almenys en una quadrícula del transecte situada prop d'un territori de cria, però no els vam localitzar.

Perdix perdix. PERDIU XERRA.

A part de la Q10, la Q16 és prop d'una zona de cria. No tenim notícia d'altres zones, però cal tenir en compte que les poblacions varien segons les repoblacions i les captures de les societats de caça.

Coturnix coturnix. GOTLLA, GUATLLA.

Fa uns vuit anys, en tenim registrada la presència de polls a la Q15. Però durant la campanya de prospecció no vam detectar aquesta espècie.

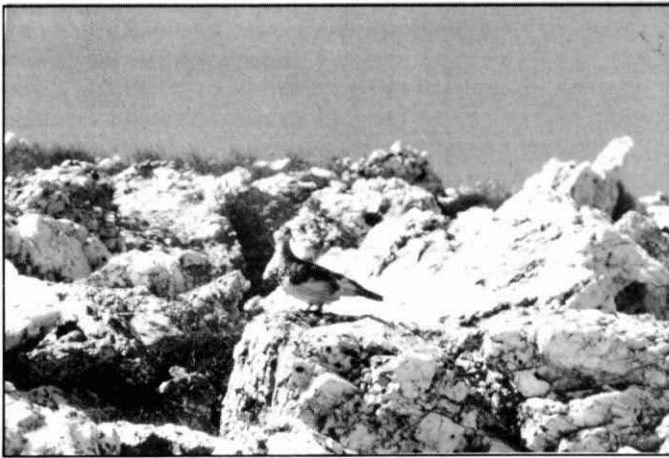

Figura 3

Charadrius morinellus. PERDIU RASCA, CORRIOL PIT-ROIG.

Vist de tant en tant a les quadrícules d'alta muntanya, mai no n'hem comprovat la nidificació a la comarca.¹

Larus cachinnans. GAVIÀ ARGENTAT.

És observable en qualsevol quadrícula i en qualsevol època. No hem comprovat

mai la seva nidificació a la comarca, encara que és citat erròniament d'aquesta manera a la quadrícula UTM DG 37.²

Columba palumbus. TUDÓ

Ens va aparèixer a totes les quadrícules esperades, que són les que presenten l'hàbitat boscos.

Cuculus canorus. CUCUT.

Esperàvem localitzar-lo també a les quadrícules Q11, 13, 14 i 15, que presenten l'hàbitat més adequat per a la possible nidificació amb boscos i matollars. Afegim que prop del transecte hem observat polls volanders en prats subalpins. Les dades extremes de presència que tenim registrades a la comarca van de principis de març (2-3-86) a l'octubre (21-10-84).

Apus apus. FALCIOT NEGRE.

Aquesta espècie és observable a la comarca des de l'abril, i la major part d'individus parteixen cap als quaters d'hivernada a l'agost i setembre. Es pot veure volant en qualsevol quadrícula i només l'hem observat criant en les Q assenyalades. Cal esmentar un error en la Q9, en què el citàvem com a nidificant, quan només hi és present.

Upupa epops. PUPUT.

En el transecte ens apareix tan sols en tres Q prop de Ripoll, en zones força humanitzades.

Jynx torquilla. COLLTORT.

Ocell que passa molt desapercebut, l'hem observat en arbredes esclarissades als voltants de Ripoll i de Pardines.

Picus viridis. PICOT VERD, PIGOT.

L'hem localitzat només en les zones més humanitzades del transecte, però confiàvem trobar-lo també en zones més boscoses i fins i tot més al nord.

Dryocopus martius. PICOT NEGRE.

De les parelles que coneixem, vam observar-ne en la prospecció les esperades en pinedes de pi roig i fagedes.⁵

Picoides major. PICOT GARSER GROS.

Esperàvem trobar-lo també en les Q1, 5, 6 8, 11, 12, 14, 15 i 26, que coincideixen

amb el seu hàbitat boscos, ja que en altres sortides anteriors i posteriors a la campanya també l'hi hem detectat.

Alauda arvensis. ALOSA.

De presència fàcil de notar, no ens va aparèixer ens les Q15, 23, 24, 25, 26 i 27, que presenten l'hàbitat adient amb prats i matollars.

Ptyonoprogne rupestris. ROQUEROL.

Nidifica en construccions humanes i cingleres i esperàvem trobar-lo a la Q8 (on l'hem observat diverses vegades). Cal remarcar que ens acompanya pràcticament durant tot l'any, tan sols ens deixa alguns dies dels mesos d'hivern.

Hirundo rustica. ORENETA.

Tot i que l'hem pogut observar en totes les quadrícules, els nius es localitzen a les zones més humanitzades. Tenim dades de la seva arribada al mes de març i la data límit de partida és a l'octubre, tot i que la major part marxen a finals d'agost i començaments de setembre.

Delichon urbica. CUL-BLANC.

És observable en qualsevol quadrícula, però confiàvem trobar nius en les Q13 i 14. Les dades altitudinals més extremes que tenim corresponen a nius construïts al santuari de Nùria (1.964 m). A l'estació d'esquí de Vallter, únicament hi hem observat nius de roquerol.

Anthus trivialis. PIULA DELS ARBRES.

Constatem la nidificació en les quadrícules assenyalades en el transsecte que presenten boscos, prats i matolls.

Anthus spinoletta spinoletta. GRASSET DE MUNTANYA.

El vam observar en totes les quadrícules que tenen prats alpins i subalpins. Durant l'hivern es manifesta amb freqüència vorejant els rius de les quadrícules més meridionals.

Motacilla cinerea. CUERETA TORRENTERA. CUEJA GROGA, CUETA GROGA.

A part de les quadrícules assenyalades n'hem comprovat la nidificació en la Q1, i esperàvem trobar-la en la Q13 i 14.

Motacilla alba. CUERETA BLANCA, CUEJA, CUETA.

N'esperàvem la presència, deixant de banda les quadrícules assenyalades, en la Q2 al riu Ter.

Ciclus cinclus. MERLA D'AIGUA.

Les quadrícules assenyalades concorden amb el seu hàbitat conegut, torrents i rius d'aigua prou neta.

Troglodytes troglodytes. ULL DE BOU. CARGOLET.

És un ocell ubiqüista, que tant el podem trobar a alta muntanya com a qualsevol altre lloc amb una mica de vegetació. Per això creiem que pot ser present en qualsevol de les quadrícules del transecte, excepte en aquelles que només tenen prats alpins sense cap matoll.

Punella modularis. PARDAL DE BARDISSA.

Les dades recollides en moltes sortides, fora de la campanya d'estudi, coincideixen amb les quadrícules ja assenyalades.

Prunella collaris. CERCAVORES.

Les quadrícules assenyalades concorden amb les dades que ja teníem. Esmentem que és fàcil d'observar, a l'hivern, a la Q1.

Luscinia megarhynchos. ROSSINYOL.

Sovint es manifesta en zones més o menys humanitzades i embardissades tal com es mostra en les quadrícules.

Phoenicurus ochruros. COTXA FUMADA.

És una espècie que cria tant a l'alta muntanya com al mig dels pobles. Confiàvem trobar-la en qualsevol quadrícula, exceptuant les més boscoses.

Saxicola torquata. BITXAC COMÚ.

Esperàvem la seva presència en totes les quadrícules, menys en les més alpines.

Oenathe oenathe. COLIT GRIS.

A més de les quadrícules assenyalades esperàvem la seva presència en les Q 14 i 15, on l'hem observat durant altres campanyes. Per les dades que tenim, arriben a la nostra comarca al maig i en marxen de setembre a octubre.

Oenanthe hispanica. COLIT ROS.

Vam observar-ne un sol individu de pas en la Q1.

Erithacus rubecula. PIT-ROIG.

Considerem que les quadrícules de cria d'aquest ocell al transecte són les esperades. A més, en la Q26 l'hi hem observat fora de l'època de campanya.

Monticola saxatilis. MERLA ROQUERA.

A part de les quarícules assenyalades en el transecte, hem trobat aquesta espècie en època de reproducció prop de les Q11-12 i 16-17.

Turdus torquatus. MERLA DE PIT BLANC.

Les quadrícules presentades en el transecte, referides a aquesta espècie, coincideixen amb la informació que ja teníem.

Turdus merula. MERLA.

La distribució obtinguda correspon, a grans trets, amb l'esperada. També esperàvem observar-la a la Q15.

Turdus viscivorus. GRIVA.

La presència de la griva al Ripollès és molt constant, tant a l'estiu com a l'hivern; a més, l'hàbitat de cria és molt divers, per això esperàvem la seva presència en qualsevol quadrícula.

Turdus philomelos. TORD.

Tot i que la seva presència en qualsevol de les 15 primeres quadrícules era previsible, no podem citar el tord ni tan sols com a espècie present en el transecte.

Cettia cetti. ROSSINYOL BASTARD.

Esperàvem trobar aquesta espècie en les quadrícules que tenen torrents i rieres amb vegetació de ribera. Només en vam comprovar la presència a la Q1

Sylvia undata. TALLARETA CUALLARGA.

És una espècie poc freqüent a la comarca. La quadrícula de cria es correspon a una zona amb matolls i bardisses termòfiles.

Sylvia communis. TALLARETA VULGAR.

Per les dades que tenim, l'hem de considerar una espècie poc freqüent a la comarca.

Sylvia borin. TALLAROL GROS.

Pel fet que aquest ocell cria en indrets humits i frescals, en tota mena de boscos, n'esperàvem almenys la presència en les quinze primeres quadrícules exceptuant la Q10.

Sylvia atricapilla. TALLAROL DE CASQUET.

Espècie que hem observat amb més freqüència que l'anterior. L'esperàvem a les mateixes quadrícules que el tallarol gros.

Phylloscopus bonelli. MOSQUITER PÀL-LID.

Aquest mosquiter pot criar en qualsevol formació vegetal i per tant l'hauríem d'haver trobat també, deixant de banda les quadrícules esmentades, en les Q5, 8, 12 i 14.

Phylloscopus collybita. MOSQUITER COMÚ.

En la campanya del transsecte el vam observar com a nidificant en totes les quadrícules esperades.

Regulus regulus. REIETÓ.

El reietó ens va aparèixer en totes les quadrícules del transsecte que tenen boscos i bosquets subalpins. El fet que aparegui en la Q24, que està ocupada per prats i tarteres, és per la presència d'uns **pins negres** (*Pinus uncinata*) esparsos.

Regulus ignicapillus. BRUEL.

A més de les quadrícules en què el vam localitzar, també l'hem observat en la Q1.

Aegithalos caudatus. MALLERENGA CUALLARGA.

És una espècie que pot criar en tota mena de boscos; per això ens va sorprendre no observar-la a les Q8, 9, 11, 12, 14 i 15.

Parus palustris. MALLERENGA D'AIGUA.

Tenim poques dades comarcals d'aquesta espècie. Una de les localitzacions conegudes va coincidir amb la quadrícula marcada al transsecte.

Parus cristatus. MALLERENGA EMPLOMALLADA.

A més de les quadrícules assenyalades, la coneixem com a nidificant a la Q1 i com a present a la Q26. Esperàvem observar-la a les Q11 i 12, on ja l'hem vist en altres ocasions.

Parus ater. MALLERENGA PETITA.

Vam constatar-ne la cria en totes les quadrícules que presenten boscos i bosquets, tant de pi roig com de pi negre, encara que també poden niar en forats a les roques o al terra.

Parus caeruleus. MALLERENGA BLAVA.

Considerem que de la Q1 a la Q15 tenen l'hàbitat favorable per a la nidificació. El transecte ens va mostrar una distribució irregular d'aquest ocell.

Parus major. MALLERENGA CARBONERA.

Hi ha força coincidència entre les quadrícules assenyalades i les esperades.

Figura 4

Sitta europea. PICA-SOQUES BLAU.

La distribució d'aquesta espècie en el transecte coincideix amb les dades que ja teníem d'altres campanyes.

Certhia familiaris. RASPINELL PIRINENC.

No vam detectar ni tan sols la seva presència en cap de les quadrícules estudiades, encara que el transecte transcorre prop d'una àrea de cria que coneixem, a la vall de Ribes.

Certhia brachydactyla. RASPINELL COMU.

Espècie molt més freqüent a la comarca que l'anterior; la coneixem com a nidificant, a més de les quadrícules assenyalades, a la Q1, i l'esperàvem a les Q11, 13 i 14.

Lanius collurio. ESCORXADOR.

Deixant de banda les quadrícules ja exposades, també l'hem observat, en altres campanyes, a les Q1, 2, 3 i 6. L'esperàvem també a la Q13.

Lanius excubitor. BOTXÍ.

Considerem que la presència assenyalada en el transecte és d'un individu en pas pre-nupcial; però coneixem, just al costat d'aquesta zona, un antic territori de cria que no hem pogut confirmar.

Garrulus glandaris. GAIG.

Era d'esperar en qualsevol quadrícula boscosa, però només el vam localitzar en les assenyalades.

Pica pica. GARSÀ.

A més de les zones localitzades del transecte, coneixem nius en la Q3 i la Q6.

Pyrhcorax graculus. GRALLA DE BEC GROC.

D'aquesta espècie en coneixem una àrea de cria prop de les Q25, 26 i 27.

Pyrhcorax pyrrhcorax. GRALLA DE BEC VERMELL.

No tenim altres dades de la zona del transecte que les presentades.

Corvus corone. CORNELLA.

La Q10 assenyalada com a nidificant es correspon, en realitat, amb un territori de cria, tot i que el niu queda fora de la quadrícula.

Corvus corax. CORB.

Encara que és una espècie d'observació freqüent, és difícil comprovar-ne la nidificació. Les dades que vam marcar al transecte corresponen a les quadrícules en què hem vist les parelles en comportament nupcial.

Sturnus vulgaris. ESTORNELL VULGAR.

És un ocell que està en expansió a la nostra comarca. Fa uns deu anys es veia en indrets molt localitzats com a hivernant. Actualment el trobem com a nidificant en quatre quadrícules. Durant la campanya del transecte no va aparèixer en la Q1, on l'hem observat tot l'any.

Passer domesticus. PARDAL COMÚ.

A part de les quadrícules ja esmentades, el coneixem de campanyes anteriors com a nidificant en la Q6.

Passer montanus. PARDAL XARREC.

Aquest pardal és freqüent en àrees humanitzades, però no el vam observar enlloc més del transecte ni tampoc tenim dades anteriors registrades.

Fringilla coelebs. PINSÀ.

Hi ha coincidència entre les dades d'anteriors campanyes i les recollides en el transecte.

Serinus serinus. GAFARRÓ.

A més de les quadrícules presentades considerem que almenys hauria de ser present a les Q4, 6 i 7.

Serinus citrinella. LLUCARETA.

La distribució al transecte concorda amb l'hàbitat de cria conegut d'aquesta espècie. Les dades anteriors no aporten més informació de la que ja mostrem al transecte.

Carduelis chloris. VERDUM.

A part de les quadrícules assenyalades, el coneixem a la Q3. Creiem que podria criar a les Q5, 6, 7 i 12.

Carduelis carduelis. CADERNERA.

Espècie que considerem freqüent a la comarca. L'esperàvem com a nidificant a les Q1, 2 i 3, ja que són molt properes a nuclis coneguts de reproducció. També n'esperàvem la presència en les Q6, 7 i 14.

Carduelis cannabina. PASSERELL.

Les dades presentades concorden amb les dades que ja teniem.

Loxia curvirostra. TRENCAPINYES.

L'hàbitat preferit d'aquesta espècie està format pels boscos de pi; per tant el podem haver localitzat en les Q5, 6, 7 i 8. Tenim registrada la seva presència en la Q1.

Pyrrhula pyrrhula. PINSÀ BORRONER. PINSÀ GAVATX.

Deixant de banda les quadrícules assenyalades en el transecte, el coneixem com a nidificant a la Q1.

Emberiza citrinella. VERDEROLA.

N'esperàvem la presència en més quadrícules, sobretot les boscoses com la Q8 i 9.

Emberiza cirrhus. GRATAPALLES.

No tenim més dades que les presentades.

Emberiza cia. SIT NEGRE.

Pel fet de poder criar en gairebé qualsevol hàbitat, podia haver sortit en qualsevol quadrícula, fins i tot en les que ocupen l'estatge alpi, ja que el coneixem criant fora del transecte, al rocallam entremig dels prats alpins.

1 PUIG, D., GONZÁLEZ-PRAT, F., GIL, J. i FOLCH, A.: "Transecte ornitològic del Ripollès". *Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès. Annals 1993-1994*.

2 GONZÁLEZ-PRAT, F., PUIG, D. i GIL, J. (1996). "Dades de migració i hivernada d'alguns ocells a la comarca del Ripollès". *Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès. Annals 1994-1995*.

3 MUNTANER, J., FERRER, X. i MARTÍNEZ-VILALTA, A.: *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya i Andorra*. Ketres.

4 GONZÁLEZ-PRAT, F., PUIG, D. i GIL, J.: "Els rapinyaires al Ripollès". *Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès. Annals 1988-89*.

5 GONZÁLEZ-PRAT, F., PUIG, D. i GIL, J.: "Distribució i hàbitat del Picot negre (*Dryocopus martius*) al Ripollès". *Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès. Annals 1989-90*.